

PARTICIPATIE OF SLECHTS INSPRAAK ACHTERAF?

Er is iets fundamenteel mis met de manier waarop we participatie vormgeven. Het lijkt een vertrouwd patroon: een plan wordt bijna tot in detail uitgewerkt, vervolgens mogen inwoners nog even reageren – een formeel moment dat participatie heet, maar feitelijk weinig meer is dan inspraak achteraf.

Misschien moeten we het omdraaien. Participatie zou moeten beginnen vóór de uitwerking van plannen. Niet als sluitstuk, maar als uitgangspunt.

Nu reageren inwoners op kant-en-klare ontwerpen, en wanneer zij met alternatieven komen – vaak goed doordacht, praktisch uitvoerbaar en soms zelfs beter onderbouwd – verdwijnen deze suggesties direct in de prullenbak. Die prullenbak heet in beleidskringen: "not invented here."

Opmerkelijk genoeg doet het bestuur precies wat het inwoners vaak verwijt: geslotenheid voor alternatieven. Draagvlak wordt ondergeschikt gemaakt aan doorzettingsmacht. Het plan ligt er immers al. En als het er ligt, moet het door. Maar participatie vraagt om een ander vertrekpunt. Geen schijndemocratie waarbij inwoners slechts hun zegje mogen doen over iets dat al beklonken is. Echte participatie betekent ruimte voor invloed. Betekent dat goede ideeën – ook al komen ze van buiten – een eerlijke kans krijgen.

Het is tijd om het proces fundamenteel te herzien. Niet alleen omdat het democratisch zuiverder is, maar ook omdat de samenleving complexer wordt en draagvlak kwetsbaarder. Wie plannen wil realiseren die echt landen, zal moeten beginnen bij de gemeenschap, niet bij het ontwerp.

Opmerking: de Omgevingswet 2025 eist dit ook, de gemeenteraad zou zich daaraan moeten gebonden voelen